

Jak król Sambulo zaczął szanować trzcinę

Suazi to jeden z najmniejszych krajów w Afryce, ale dawno, dawno temu żył tam władca, któremu wydawało się, że rządzi królestwem większym niż cała Europa.

– Jestem najważniejszym monarchą na świecie! – przechwalał się Sambulo. A poddani po cichu śmiali się z niego. Bardzo kochali Suazi, ale wiedzieli, że jest naprawdę małe.

– Kto tego naszego Sambulo nauczy pokory? – zastanawiali się często. I znalazł się taki ktoś. Nie uwierzycie kto!

Sambulo był władcą tak pewnym siebie, że dzień w dzień chodził po okolicy bez ochrony przybocznej straży. Lubił pokazywać się poddanym i był strasznie, ale to strasznie gadatliwy.

– Dobrze wam się żyje w naszym Suazi? – pytał, ilekroć tylko spotkał ludzi na swojej drodze. Ale tak naprawdę to nie było pytanie, bo sam sobie na nie odpowiadał. – Dobrze! Oczywiście, że dobrze! Macie takiego wspaniałego króla, a jego królestwo jest największe na świecie. I najbogatsze! I najsilniejsze! I... – Sambulo potrafił przez godzinę wyliczać te wszystkie „naj”. Rzecz jasna, wszyscy mieli wszystko zawdzięczać tylko jemu.

Takie mielenie językiem, nawet językiem monarchy, było bardzo irytujące.

– Może dziś nas nie odwiedzi... Może nas nie zauważy... Bo inaczej będziemy musieli godzinami słuchać jego popisów – pocieszali się co rano mieszkańcy. Ale, jak już wiecie, Suazi jest małe i trudno było się ukryć przed gadatliwym władcą.

PROPONOWANE PYTANIA

- Jak zachowywał się król Sambulo wobec poddanych?
- Co na ten temat uważali mieszkańcy Suazi?
- Czy zdarzyło się wam, że ktoś nie dopuszczał was do głosu?
- Jak się wtedy czuliście?

Sambulo, jako że chodził na te przechadzki codziennie, miał swoją stałą trasę. Szedł zawsze w lewo od wrót pałacu, potem skręcał w prawo, jeszcze kilkaset metrów kamienistą drogą, żeby skręcić w lewo i przez trzcinę dotrzeć do najbliższej osady. Pewnej niedzieli wyjątkowo szybko przedzierał się przez gęszcz trzcin, bo miał już przygotowaną długą przemowę, którą chciał zaraz uraczyć poddanych.

– Uważaj, znowu mnie podeptałeś, to boli! – usłyszał nagle pod nogami.

– Demon! Wrogowie przysłali demona, żeby mnie straszyl! Bo zazdrościsz mi, że jestem takim wielkim królem! – krzyknął najpierw przestraszony, a potem już pełen złości Sambulo.

- Nie demon tylko ja! – odpowiedziało... coś.
- Jakie ja?! – król nie mógł uwierzyć, że ktoś mu odpowiada, jakby wcale nie był królem.
- Ja. Żdźbło trzciny pod twoją stopą! – mocno, choć z drżeniem głosu odpowiedziało, teraz już wiemy, że żdźbło trzciny!
- A weź ty mi głowy nie zawracaj! Kim ty jesteś? Nikim! Niczym! Kogo obchodzi żdźbło? – odburknął Sambulo i poszedł, nawet nie spoglądając pod nogi. Poszedł, a żdźbło się rozplakało, bo nikt nigdy tak źle go nie potraktował.
- Gdy jednak żdźbło otarło łzy, choć nie pytajcie, jak to zrobiło – przecież nie ma rąk – cała trzcina w okolicy rozszumiała się i szumiała aż do wieczora. To była narada! Każde żdźbło chciało coś powiedzieć, a rosły tam ich tysiące! Wreszcie zapadły ustalenia. Trzcina wiedziała, że Sambulo przejdzie jutro dokładnie tą samą drogą... Tak też się stało. Król szedł przez trzciny, nie pamiętając już nawet, że wczoraj jedną z nich obraził i zlekceważył. Już widział nieopodal mieszkańców, już chciał się przed nimi pysznić, ale podniósł się taki szum, że nikt nie słyszał jego słów. Szumiało całe pole, każde żdźbło! Po chwili szum nagle ustał...
- Zaskoczony? – usłyszał.
- Zaskoczony?! – usłyszał ponownie.
- Co to za głupie żarty?! – warknął wściekły władca.
- Nie ma w tym żartu. Uradziliśmy, że nie będziesz nas już lekceważył i tak bezkarnie deptał – padła odpowiedź.
- Ale jak to możliwe?! Żeby tak potraktować wielkiego władcę! Największego władcę! Największego królestwa na świecie. Naj... – zaczął Sambulo, ale żdźbło mu przerwało. Dokładnie to samo, które wczoraj sponiewierał.
- Przestań już z tym naj, naj, naj! Poddani mają tego serdecznie dość, tylko ci o tym nie mówią. Myślałeś sobie, że ty – taki potężny król, możesz robić ze mną, co chcesz, bo taka trzcinka jest wiotka i słaba? No to zebrałyśmy się z koleżankami i – jak widzisz – potrafiłyśmy pokazać ci, jak może czuć się ktoś, kogo nie słychać – wyjaśniło żdźbło, które okazało się bardzo pomysłową trzcinką.
- Cha, cha, cha! – zaśmiał się Sambulo. – Z koleżankami! Może jeszcze macie imiona?
- No pewno, że mamy! – odparła trzcinka. – Ja mam na imię Agape. Nie będę ci wymieniać imion wszystkich moich koleżanek, bo zajęłoby to nam ze trzy lata. Chcę ci za to powiedzieć coś ważnego: ogarnęła mnie złość, że tak mnie podeptałeś i na mnie nakrzyczałeś. Wczoraj przez ciebie płakałam. Teraz ci to mówię i proszę, usłysz mnie wreszcie! Bo nie chciałeś usłyszeć, tak jak nie słuchałeś swoich poddanych.
- Oj, głupio się zrobiło monarsze... Spuścił wzrok, podniósł delikatnie rękami pogięte trzciny.
- Agape, nie pomyślałem nawet wcześniej, że, idąc przez trzciny, mogę kogoś skrzywdzić. Nie przyszło mi do głowy, że ty możesz coś czuć – posmutniał król. – Nawet cię nie zauważyłem – zafrasował się. – Faktycznie, niefajnie wyszło. Dajcie mi szansę, żebym się zmienił – rzekł władca, czując, że od dawna nie powiedział niczego tak ważnego.
- Od tego czasu Sambulo już nie tylko nigdy nie deptał trzciny, ale zaczął też uważnie słuchać swoich poddanych. A kiedy zaczął słuchać, a nie tylko mówić, to okazało się, że może być dumny nie tylko z siebie, ale przede wszystkim z mieszkańców Suazi, w których dostrzegł mądrych, dobrych i pracowitych ludzi!

PROPONOWANE PYTANIA

- Co wydarzyło się pewnego dnia na spacerze?
- Co powiedziała trzcina do Sambulo?
- Jak zareagował władca?
- Jak czuła się trzcina po rozmowie z królem?
- Czy wy też kiedyś czuliście się zlekceważeni? Jaka to była sytuacja?
- Co wymyśliły trzciny?
- Jak od tego momentu zmieniło się zachowanie króla?

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Posłuchajmy bajki

Przeczytaj bajkę dzieciom. Przerwij czytanie we wskazanych miejscach, aby zadać uczniom pytania oraz przeprowadzić z nimi rozmowę na temat treści bajki. Możesz też odtworzyć bajkę z CD i skorzystać z oznaczeń, w którym momencie należy zrobić pauzę w odtwarzaniu nagrania. Poprowadź rozmowę z uczniami na temat zmiany zachowania króla.

2. Powitanie

ZABAWA RUCHOWA

Zaproś uczniów do zabawy ruchowej i wyjaśnij jej zasady:

Będziemy chodzić swobodnie po całej sali. Gdy klasnę dwa razy, zatrzymajcie się naprzeciw osoby, która przechodzi najbliżej was. Przywitajcie się i niech każdy z was powie do kolegi lub koleżanki coś miłego. Gdy ponownie klasnę dwa razy, znów zaczynajcie chodzić po sali. Na kolejny znak zatrzymajcie się obok nowej osoby i znowu przywitajcie się i powiedzcie sobie coś miłego.

3. Mówienie a rozmowa

ODGRYWANIE SCENEK W PARACH

Poproś uczniów o dobranie się w pary i zaproponuj im zabawę:

Wybierzcie osobę, która jako pierwsza będzie opowiadała o swoich wymarzonych wakacjach. Zadaniem drugiej osoby z pary będzie udawanie, że nie słucha swojego rozmówcy, na przykład może się w tym czasie odwracać plecami, zagadywać innych uczniów, przeglądać książki itd. Na mój znak osoby w parach zamienią się rolami.

Po tym ćwiczeniu zadaj uczniom pytania:

- > Jak się czuliście, gdy nie byliście słuchani?
- > Co mieliście ochotę zrobić?

Następnie zaproponuj uczniom:

Teraz porozmawiajcie ze sobą w parach na temat waszego wymarzonego prezentu urodzinowego. Starajcie się uważnie słuchać siebie nawzajem, zadawajcie pytania, odpowiadajcie na nie.

Poproś uczniów, aby powiedzieli, czym się różniła ta rozmowa od poprzedniej. Możesz zadać pytania:

- > Jak się czuliście, gdy mogliście zadawać pytania i uczestniczyć w rozmowie?
- > Jak się czuliście, gdy byliście słuchani?

ZAGADNIENIA KLUCZOWE

szacunek należy
każdemu, sprzeciw wobec
niesprawiedliwości
i przemocy, poczucie
własnej wartości, pomoc,
granice

CELE ZAJĘĆ

cel główny:

Uwrażliwienie uczniów na konieczność przeciwstawiania się krzywdzie i dostrzeżenie przez nich możliwości uzyskania od innych pomocy w sytuacjach trudnych.

cele szczegółowe – uczeń:

- > wysłucha bajki „Jak król Sambulo zaczął szanować trzcinę”,
- > weźmie udział w rozmowie na temat zagadnień przedstawionych w treści bajki,
- > weźmie udział w ćwiczeniu rozwijającym umiejętność inicjowania kontaktu,
- > weźmie udział w ćwiczeniu pozwalającym doświadczyć bycia słuchanym i podzieli się swoimi odczuciami z innymi,
- > odegra scenkę sytuacyjną przedstawiającą radzenie sobie z agresją słowną,
- > wykona pracę plastyczną „Kto może mi pomóc?”,
- > wysłucha piosenki „Echo”,
- > dokończy zdanie: „Gdy dzieje mi się krzywda, mogę...”.

REALIZACJA PODSTAWY PROGRAMOWEJ

I 1.1) 2) 3), 2.1) 3) 4) 7),
III 1.2) 4), V 2.1), VIII 1.1) 7),
XIII 1.1) 8)

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

CD z bajkami, CD z piosenkami, koperty, kolorowe kartki w trzech kolorach – na przykład niebieskim, zielonym i czerwonym (z opisami sytuacji i bez opisów), kartki i kredki do rysowania

4. Powiem NIE! z szacunkiem*

PRACA W GRUPACH

*W zależności od możliwości czasowych na to ćwiczenie możesz przeznaczyć odrębne zajęcia.

Przygotuj kartki w trzech kolorach. Zamieść na nich zaproponowane poniżej opisy sytuacji i w czasie przerwy lub przed lekcjami ukryj kartki w różnych częściach sali.

Podziel uczniów na kilkusobowe grupy i poproś o wylosowanie kolorowej kartki. Na podstawie wylosowanego koloru kartki przyporządkuj każdą grupę do jednej z trzech sytuacji. Zaproś uczniów do zabawy:

Chcę zaproponować wam wcielenie się w role poszukiwaczy trudnych spraw. Te sprawy wymagają rozwiązania.

Osoby z grupy, która wylosowała niebieską kartkę, niech pomachają do siebie. Wy będziecie szukać w sali niebieskiej kartki. Osoby, które wylosowały zieloną kartkę, niech podniosą lewą rękę do góry – wy będziecie szukać zielonej kartki. Grupa, która wylosowała czerwoną kartkę, będzie szukać w sali czerwonej kartki.

Gdy wszystkie zespoły odnajdą kartki, poproś, aby uczniowie usiedli w grupach i odczytali opisy sytuacji z kartek albo zrobili to z Twoją pomocą. Jeśli w opisach występują imiona dzieci z Twojej klasy, możesz je zmienić, aby nie łączyć opisów z konkretnymi dziećmi.

Opisy sytuacji:

- *W czasie przerwy słyszysz, jak koleżanka przeżywa Magdę „grubas”.*
- *Bartek usłyszał, jak koledzy przekazują sobie nieprawdziwą informację na jego temat: „On zabrał Krzysiuowi piórniki”.*
- *Ania chce, by Zuzia dała jej nowe kredki. Mówi: „Musisz mi je dać, jeśli chcesz być moją przyjaciółką”.*

Wspólnie zastanówcie się, co można powiedzieć o tych sytuacjach: jak czuje się osoba, która usłyszała taki komentarz na swój temat?; co czują inne osoby, które usłyszały taką informację od kolegów/koleżanek z klasy?; jak można zareagować w takiej sytuacji?

5. Kto może mi pomóc?

PRACA PLASTYCZNA

Poproś uczniów o wskazanie osób, do których można się zwrócić w trudnej sytuacji:

Gdy widzimy, że spotyka nas krzywda ze strony kogoś silniejszego, większego lub grupy osób, wtedy nie poradzimy sobie sami i musimy zwrócić się do innych po pomoc. Trzcina Agape znalazła siłę do przeciwstawienia się krzywdzeniu jej przez Sambulo, ponieważ poprosiła o pomoc koleżanki – inne trzciny, na które mogła liczyć, które udzieliły jej wsparcia w trudnej sytuacji. My też mamy takie osoby w naszym otoczeniu – w szkole, w rodzinie, na podwórku, na dodatkowych zajęciach – do których można się

zwrócić z prośbą o pomoc. Zastanówcie się, kto mógłby wam pomóc, komu możecie zaufać. Narysujcie lub wypiszcie na kartkach imiona lub nazwiska tych osób i schowajcie kartki do koperty. Na kopercie napiszcie swoje imię, aby było wiadomo, do kogo należy koperta. W trudnych chwilach będziecie mogli wyciągnąć te karty i przypomnieć sobie, do kogo możecie zwrócić się o pomoc.

6. Piosenka „Echo”

ZABAWA RUCHOWA

Włącz muzykę (piosenka nr 4 na płycie nr 2) i poproś uczniów, by wyobrazili sobie, że są jedną z takich trzciny jak Agape, która kołysze się na wietrze wraz z innymi. Mogą zamknąć oczy, wyciągnąć ręce w górę, pochylić się na boki, w przód i w tył w rytm piosenki.

Zapytaj uczniów, w jaki nastrój wprowadza melodia i tekst piosenki oraz które słowa utworu opisują sytuację trzciny napotkanej przez króla Sambulo.

7. Jak mogę zareagować na moją krzywdę?

PODSUMOWANIE

Poproś uczniów, by kolejno dokończyli zdanie:

Gdy dzieje mi się krzywda, mogę...

8. Wspólne ustalanie motta

Zaproponuj uczniom sformułowanie motta jako podsumowania zajęć. Zbierzcie pomysły i wybierzcie jeden z nich. Możesz też przedstawić naszą propozycję motta.

Każdy ma prawo do szacunku!

Zobacz też

Jeśli chcesz pogłębić z uczniami zagadnienia na temat innych wartości poruszanych w bajce, sięgnij do scenariusza z edycji 2017 r.:

➤ *Mkukusu i pierwsza kropla wody* – **zagadnienia kluczowe**: potrzeby, dostrzeganie, zrozumienie i zaspokajanie potrzeb innych ludzi, mądre pomaganie, rozmawianie o potrzebach; **cel główny**: uświadomienie sobie przez uczniów, jak ważne jest rozpoznawanie potrzeb własnych i potrzeb innych ludzi.

Scenariusze i bajki możesz pobrać tutaj: wiemczujepomagam.pl

ECHO

Gdzie jesteś?
Wiatr mną targa, ciężko mi.
Suazi, czy to tylko mi się śni? Gdzie jestem?
Tu i teraz. Tam i tu.
Gdzieś, gdzieś.

Uważaj!
Delikatne kwiaty mam.
Uważaj!
Jestem trzcinią, drgam i łkam,
gdy depte ktoś niezdarnie listki me.

Pamiętaj!
Każdy nawet mały krok jest ważny.
Pomóc może komuś, bo są ludzie,
którym samym ciężko,
lecz ty możesz zmienić życie im.
Ty.

Tu jesteś!
Będziesz bronić kwiatków mych, więc jesteś.
To naprawdę czy się śni?
Tak, jesteś, usłyszałeś głos wśród burz.
Jesteś tu.
Jesteś tu.

